

Bureau voor Archeologie Rapport 1025

Dijkstraat tussen 9 en 13a, Nistelrode, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en deels karterende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 1025. Dijkstraat tussen 9 en 13a, Nistelrode, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en deels karterende fase

auteur: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 29 maart 2021

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2021012202
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Bernheze
Plaats	Nistelrode
Toponiem	Dijkstraat tussen 9 en 13a
Centrum locatie (m RD)	166.650; 413.600 (x; y)
Omvang plangebied	1.370 m ²
Omvang onderzoeksgebied booronderzoek	1.370 m ²
Kadastrale gegevens	Kadastrale gemeente: Nistelrode, gemeentecode: 688, sectie: F, nummer(s): 1242
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4992406100 (ABU); 4992430100 (ABO)
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en deels karterende fase
Opdrachtgever	Fam. Van den Heuvel
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	45E
(RO) kader onderzoek	Bestemmingsplanwijzing
Periode van uitvoering veldwerk	19 maart 2021
Bevoegde overheid	Gemeente Bernheze
Deskundige namens bevoegde overheid	Monumentenhuis Brabant bv
Status goedkeuring bevoegde overheid	Onbekend
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	7
1	Inleiding.....	8
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	8
2	Bureauonderzoek.....	10
	2.1 Methode.....	10
	2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik.....	10
	2.3 Huidige situatie.....	11
	2.4 Aardwetenschappelijke waarden.....	12
	2.5 Historische situatie.....	13
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	13
	2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden.....	14
	2.8 Gespecificeerde verwachting.....	17
3	Booronderzoek.....	19
	3.1 Inleiding.....	19
	3.2 Methode.....	19
	3.3 Resultaten verkenning.....	20
	3.4 Resultaten kartering.....	21
	3.5 Archeologische interpretatie.....	21
	3.6 Waardestelling en Selectieadvies.....	22
4	Conclusie.....	23
	4.1 Conclusie Bureauonderzoek.....	23
	4.2 Conclusie Booronderzoek.....	23
5	Advies.....	25
6	Literatuur.....	26
	Figuren.....	28
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	46

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	4
Figuur 2: Archeologische beleidskaart Bernheze (Buesink e.a. 2011).....	28
Figuur 3: Luchtfoto actueel.....	29
Figuur 4: Topografische kaart.....	30
Figuur 5: Bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering 1976).....	31
Figuur 6: Geomorfologische kaart (Alterra 2004).....	32
Figuur 7: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster en PDOK 2014).....	33
Figuur 8: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014).....	34
Figuur 9: Kaart (De Wit 1688).....	35
Figuur 10: Kaart circa 1800 (Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800a; Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800b).....	36
Figuur 11: Kadastrale minuut 1811-1832, Nistelrode sectie C, blad 1.....	37
Figuur 12: Topografisch militaire kaart 1850.....	38
Figuur 13: 589-2017-NISTELRODE-1869.....	38
Figuur 14: 589-2018-NISTELRODE-1899.....	39
Figuur 15: 589-2019-NISTELRODE-1922.....	39
Figuur 16: 45E-1956-Heesch / Oss.....	40
Figuur 17: 45E-1967-Heesch / Oss.....	40
Figuur 18: 45E-1978-Heesch / Oss.....	41
Figuur 19: 45E-1988-Heesch / Oss.....	41
Figuur 20: 45E-1991-Heesch / Oss.....	42
Figuur 21: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2020).....	43
Figuur 22: Boorpuntenkaart.....	44
Figuur 23: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.....	45

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	13
Tabel 2: Archeologische <i>terreinen, zaken en vondstlocaties</i> ca. 500 m van het plangebied.....	17

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor een bouwplan aan de Dijkstraat tussen 9 en 13a te Nistelrode.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische resten bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Peelhorst', in de landschapszone dekzandvlakten. Door plaggenbemesting zijn laarpodzolgronden met een matig dikke eerdlaag ontstaan. Onder het plaggendek kunnen archeologische resten van bewoning uit Middeleeuwen en ouder aanwezig zijn.

Op kaarten uit de periode 1800 tot heden is het plangebied onbebouwd.

In het plangebied liggen geen (delen van) AMK terreinen en geen vondstlocaties. Het plangebied is niet eerder archeologisch onderzocht. Het plangebied ligt direct ten westen van de historische kern van Nistelrode (AMK terrein 16.855). Bronnen geven aan dat deze dorpskern in de 13e eeuw, of eerder, bestaat.

In het plangebied zijn vijf boringen gezet. Hieruit blijkt dat de natuurlijke ondergrond bestaat uit grindig zand (rivierafzettingen) waarop een dunne laag dekzand ligt. De natuurlijke afzettingen worden afgedekt door een zwak tot sterk humeuze omgewerkte laag van 50 tot 130 cm dik met fragmenten baksteen en plastic. Vermoedelijk is deze laag in de 20^e of 21^e eeuw opgebracht en omgewerkt.

In de top van boorprofielen 2, 3 en 4 (in het midden van het plangebied) is de oorspronkelijke bodem (laarpodzolgrond) nog deels intact gezien de aanwezigheid van kenmerkende AE, B en BC horizonten. Op deze plaats zijn extra boringen gezet met het doel archeologische resten te karteren die zich manifesteren als een strooiing van vondsten. Bij het karterende booronderzoek zijn echter geen indicatoren aangetroffen die wijzen op een archeologische vindplaats. Het plangebied is naar oordeel van Bureau voor Archeologie voldoende onderzocht.

Bovenstaande vormt een selectieadvies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (gemeente Bernheze) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijk omgang met eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch bureauonderzoek en een booronderzoek uitgevoerd voor een bouwplan aan de Dijkstraat tussen 9 en 13a te Nistelrode.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging.

De ligging van het plangebied is weergegeven in fig. 1. Vanwege het gemeentelijke archeologische beleid moet voor de beoogde ontwikkeling een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,¹ in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en betreft de verkennende en deels karterende fase. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

Bureauonderzoek:

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
3. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*
4. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*
5. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*
6. *Welke vervolgstap(pen) kunnen worden genomen om rekening te houden met (mogelijke) archeologische resten?*

¹ <https://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

Verkenkend booronderzoek:

7. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*
8. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*

Karterend booronderzoek

9. *Zijn archeologische indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*

Eindoordeel:

10. *Indien (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*
11. *Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.1, protocol 4002.²

Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische resten beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.³ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik

Afbakening plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. Het plangebied ligt in de gemeente Bernheze in de plaats Nistelrode. De locatie ligt aan het adres Dijkstraat tussen huisnummers 9 en 13a. Het plangebied is 70 m lang en 19 m breed en heeft een omvang van 1.370 m².

Het plangebied wordt begrensd door de Dijkstraat aan de noordzijde. Ten oosten bevindt zich Dijkstraat 9 waar Lipsgroen Tuinontwerp & Hoveniers is gevestigd. Ten westen bevindt zich een nog braakliggende bouwkaavel met adres Dijkstraat 13a. Aan de zuidzijde grenst het plangebied aan het erf van Donzel 22.

Om voldoende informatie over aardkundige, historische en archeologische gegevens te verzamelen wordt een onderzoeksgebied gebruikt dat groter is dan het plangebied. Het onderzoeksgebied voor het bureauonderzoek is een zone met straal van circa 500 m om de ontwikkeling heen, het afgebeelde gebied in fig. 1.

Overheidsbeleid

In het gebied geldt een vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleid.⁴ Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart ligt een groot deel van het plangebied (854 m²) in categorie 6 en ligt de rest (514 m²) in categorie 3 (fig. 2). Categorie 6 betreft de gebieden met een lage verwachting en daar geldt geen onderzoeksplicht. Categorie 3 is een zone met hoge archeologische verwachting. In deze zone geldt dat bij ingrepen van meer dan 250 m² en waarbij dieper wordt

² SIKB 2018

³ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

⁴ Buesink e.a. 2011

gegraven dan 40 cm onder maaiveld rekening gehouden moet worden met archeologische waarden.

Ontwerp c.q. inrichtingsplan

De beoogde ingreep bestaat uit de bouw van een woning met bijgebouw. Van het plan bestaat nog geen inrichtingsschets.

Aard en omvang van de toekomstige verstoring

Over de omvang van de ingreep zijn nog geen details bekend. Er kan van uit worden gegaan dat voor het aanleggen van funderingen gegraven zal worden tot circa 80 cm-mv. Voor zover bekend zijn geen ophogingen, egalisaties of ontgrondingen gepland.

Milieutechnische condities,

Ten behoeve van het planvoornemen is door MILON een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. De boven- en ondergrond bestaat overwegend uit zwak tot matig humeus, zwak grindig, zwak siltig, matig fijn zand. Door de veldwerkers is bij diverse boringen in de bovengrond een beperkte bijmenging met baksteen aangetroffen. Voor het overige zijn geen bijmengingen waargenomen of waarnemingen gedaan die kunnen duiden op een bodemverontreiniging. Specifiek wordt vermeld dat geen asbestverdacht materiaal is aangetroffen. Het onderzoek heeft geleid tot een goed beeld van de bodemkwaliteit ter plaatse van de onderzoekslocatie. Ter plaatse zijn ten hoogste licht verhoogde gehalten en concentraties aangetoond. Vervolgonderzoek wordt niet zinvol geacht. Op basis van de vastgestelde milieuhygiënische bodemkwaliteit wordt geacht dat geen belemmeringen aanwezig zijn voor het huidige en toekomstige gebruik van de locatie.⁵

Grondwaterpeil

De actuele grondwaterstand in het plangebied kan worden afgeleid uit de grondwatertrap op de bodemkaart. De grondwatertrap is III in het westen en IV in het oosten. Dit betekent dat de gemiddeld laagste grondwaterstand tussen 80 en 120 cm onder maaiveld staat. In het westen staat de gemiddeld hoogste grondwaterstand ondieper dan 40 cm (trap III); in het oosten staat de gemiddeld hoogste grondwaterstand dieper dan 40 cm (trap IV).

De grondwaterstand zal door de beoogde ingrepen waarschijnlijk niet veranderen.

Consequentie van de ingrepen

Door uitvoeren van graafwerkzaamheden kunnen archeologische resten worden vergraven.

2.3 Huidige situatie

Bebouwing en functie en bodemgebruik

In het plangebied staat geen bebouwing.

Het plangebied is braakliggend (fig. 3 en 4).

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan “De kommen van Bernheze

⁵ Milon 2020

Gemeente Bernheze". In het plangebied geldt deels de dubbelbestemming Waarde Archeologie 2. Dit betekent dat bij ingrepen met een omvang van meer dan 250 m² waarbij de bodem dieper dan 40 cm onder maaiveld wordt verstoord een rapport moet worden overlegd waaruit blijkt dat de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. Deze dubbelbestemming en planregels zijn overeenkomstig de zone met hoge verwachting uit de beleidskaart.

2.4 Aardwetenschappelijke waarden

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Peelhorst', in de landschapszone dekzandvlakten.⁶

Het plangebied ligt op de Peelhorst. Dit gebied bestaat uit een aantal tot verschillende hoogten opgerezen schollen, die onderling weer zijn verdeeld door dwarsbreuken. De breuken zijn nog steeds actief. Tijdens de laatste IJstijd is in een droog en koud landschap over grindrijke rivierafzettingen dekzand afgezet.⁷ De grindrijke afzettingen worden gerekend tot de Formatie van Beegden; het dekzand tot de Formatie van Bortel.

De gronden in het onderzoeksgebied zijn opgehoogd met potstalmest vermengd met plaggen waardoor een humusrijke eerdlaag is ontstaan. Rondom de dorpskernen is deze eerdlaag vaak het dikst en is sprake van hoge zwarte enkeerdgronden. De dikte neemt af richting de laagte ten westen van Nistelrode waar gooreerdgronden aanwezig zijn (zonder plaggende). Op de overgang van de enkeerdgronden naar laagte liggen gronden met een matig dik (30 tot 50 cm dik) plaggende. Dit zijn laarpodzolgronden (fig. 5). Het plangebied ligt op de grens van een matig lage grondwaterstand (trap IV) in het oosten naar een matig hoge grondwaterstand (trap III) in het westen.

De geomorfologische kaart 1 : 50 000 plangebied in een bebouwde zone (fig. 6). De omgeving van het dorp Nistelrode ligt op een plateau-achtige horst met rivierafzettingen aan de oppervlakte (4F1).

Op een hoogte-reliëfkaart die met het AHN is gemaakt is zichtbaar dat het maaiveld van oost naar west geleidelijk afloopt van 12 naar 9 m NAP. Het maaiveld in het plangebied ligt op ongeveer 11 m NAP (fig. 7). Op de hoogte-reliëfkaarten zijn geen archeologisch of landschappelijke relevante hoogteverschillen zichtbaar. De aanwezigheid van gebouwen en wegen overheersten het kaartbeeld. Aan de zuidkant van het plangebied is een aarden wal aanwezig.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie	Geologische Overzichtskaart 1 : 250 000: ⁸ Be4: Formatie van Beegden veelal met een dek van de Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden; rivierzand en -grind veelal met een zanddek (Be4)
Bodemkunde (fig. 5)	Bodemkaart 1 : 50 000: in het westen: Podzolgronden, Laarpodzolgronden; grof zand (cHn30-III)

⁶ Rensink e.a. 2015

⁷ De Mulder 2003a

⁸ De Mulder 2003b

	• in het oosten: Podzolgronden, Laarpodzolgronden; grof zand (cHn30-VI)
Geomorfologie (fig. 6)	Bebouwing (Beb)
AHN (fig. 7 en 8)	Het maaiveld in het plangebied ligt op 11 m NAP.

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.5 Historische situatie

Het plangebied ligt sinds het Midden-Pleistoceen in een dekzandlandschap wat het gunstig maakt voor bewoning. De plaats Nistelrode komt in historische bronnen voor het eerst in de 13^e eeuw voor. De naam is een samenstelling van 'licht, open bos' en een onduidelijk eerste deel 'nister', waarin mogelijk de naam van een (thans verdwenen) locatie *Nist.⁹

In 1291 heeft Nistelrode een parochie. De kerk staat in het gehucht Kleinwijk. De straatnaam 'Oude Toren' herinnert aan deze kerk.

In 1296 ontvangen de inwoners van Nistelrode de gemeenterechten van Hertog Jan II van Brabant. Dit betekent dat ze daarmee het recht tot het gebruik van de woeste gronden, de gemeijnte, hebben. Vanaf 1392 heeft Nistelrode een schepenbank.

Nistelrode ligt in het oosten van het Maasland, vlak bij het Land van Ravestein. Maasland is tot aan het einde van de 18^e eeuw een van de vier kwartieren van de Meierij van 's-Hertogenbosch. Het dorp is eigenlijk een reeks gehuchten op de westelijke grens van de Peelhorst. De gehuchten zijn van noord naar zuid: Donsel, Kleinwijk, Loo, Kantje, Mensel en Maksent. Ten westen van deze gehuchten liggen de graslanden. Ten oosten van de gehuchten liggen de bouwlanden. Verder oostelijk liggen uitgestrekte heidevelden.

Het dorp wordt (als stip) vermeld op de kaart van Blaeu uit de 17^e eeuw (Toonneel des Aerdriicx) en in iets meer detail op de kaart van De Wit (fig. 9).

Uit circa 1800 is een figuratieve kaart beschikbaar waarop de dorpskern staat afgebeeld (fig. 10). Het grondplan van het dorp is hierop herkenbaar.

De kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 is goed op de huidige topografie te projecteren (fig. 11). Het plangebied is in deze periode onbebouwd. De Dijkstraat staat ingetekend en het plangebied ligt hier ten zuiden van, op enkele percelen die als bouwland in gebruik zijn.

Tot aan 1967 blijft het plangebied onbebouwd (fig. 12 tot en met 17). In 1978 en 1988 word het plangebied als grasland aangeduid (fig. 18 en 19). Het plangebied heeft in 1991 een witte kleur; vermoedelijk wordt dan bedoeld dat het een bouwterrein is (fig. 20).

2.6 Mogelijke verstoringen

In het plangebied zijn geen grootschalige bodemverstoringen bekend.

⁹ Van Berkel en Samplonius 2018; Van der Sijs 2010

2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, vondstlocaties en zaken staan weergegeven in fig. 21 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

Het plangebied ligt direct ten westen van de historische kern van Nistelrode. Dit is een terrein op de Archeologische Monumenten Kaart (terrein 16.855).

In het dorp en in de omgeving heeft geen archeologisch proefsleuvenonderzoek of opgraving plaatsgevonden. Wel zijn in het onderzoeksgebied meerdere bureau- en booronderzoeken uitgevoerd.

Ongeveer 50 m ten zuiden van het plangebied is na booronderzoek geconcludeerd dat de bodem verstoord is en omdat indicatoren ontbreken is geadviseerd af te zien van verder onderzoek (Donzel 4-10; zaak 2.296.515.100).

Ongeveer 280 m ten zuidoosten zijn ook boringen gezet (Weijen 62; zaak 4.872.494.100). Daar is geconcludeerd dat op basis van de aanwezigheid van een grotendeels intact oud bouwlanddek archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Geadviseerd is het bouwplan zo aan te passen dat geen nader onderzoek nodig is, of om anders proefsleuven aan te laten leggen.

Vergelijkbare conclusies zijn getrokken ter hoogte van Doolhof 26 (ongeveer 500 m ten noordwesten; zaak 2.257.010.100), ter hoogte van Hofsteeg 3 (ongeveer 600 m ten noordwesten; zaak 4.644.527.100) en ter hoogte van Weijen 17 (ongeveer 600 m ten zuiden; zaak 3.997.013.100).

In het plangebied zijn geen bekende militaire erfgoedwaarden aanwezig.¹⁰

Archeologische terreinen
16.855 - Bernheze - Nistelrode - Terrein van hoge archeologische waarde Terrein met de oude dorpskern van Nistelrode. Middeleeuwse bewoning voor 1250. Op de AMK-Noord Brabant zijn historische stads- en dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De selectie en begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 16de-eeuwse (Van Deventer) en vroeg 20e-eeuwse kaarten (Bonnebladen). Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van Laat Middeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de Vroege en Volle Middeleeuwen (tot circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en grens ervan niet per se hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.
Zaken (incl. evt. bijbehorende vondsten)
2.177.956.100: Bernheze, Nistelrode, Weijen, boring Booronderzoek uit 2008 van IDDS. Literatuur: "Nales, T., 2008, Weijen te Nistelrode gemeente Bernheze". Rapport niet beschikbaar. Rapport niet beschikbaar. Berkhout (2008) verwijst naar dit onderzoek. Berkhout schrijft dat geen vervolgonderzoek aanbevolen aangezien de bodem verstoord was en de locatie relatief gezien archeologisch niet aantrekkelijk genoeg was. 2.197.817.100: Bernheze, Nistelrode, Weijen 23, boring Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd verwacht dat het plangebied op de rand van de Peelhorst is gelegen in een gebied dat is doorsneden door veel kleine geultjes. Op basis van de geomorfologische kaart, de historische kaart uit 1899 en hoogtegegevens blijkt het plangebied in het dal van een dergelijk geultje te liggen. In een dergelijke setting is het landschap relatief vochtig, waardoor het minder aantrekkelijk was voor bewoning en hier dus minder snel nederzettingssporen verwacht zullen worden dan op de hogere gronden ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de kern van Nistelrode. In de boringen zijn geen duidelijke sporen van bodemvorming aangetroffen. Daarnaast reiken verstoringen in het plangebied tot in het Pleistocene zand, tot een diepte van circa

¹⁰ Stichting RAAP 2017; Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016

60 cm beneden maaiveld. Naar verwachting zijn er in het plangebied geen intacte archeologische waarden meer aanwezig. De opgeboorde archeologische indicatoren in de boringen zijn allen dateerbaar in de Nieuwe Tijd en aangetroffen in de humeuze, verstoorde A-horizont dan wel in de bovenste decimeters van de C-horizont. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en het aanvullende veldonderzoek wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.¹¹

2.257.010.100: Bernheze, Nistelrode, Doolhof 26, boring

De ondergrond van het plangebied bestaat uit afzettingen van zand en grind van de Maas uit het Midden-Pleistoceen. Op de natuurlijke afzettingen is door bemesting van de akkers een dun plaggendek ontstaan. Dit had plaats vanaf de Middeleeuwen of, waarschijnlijker, vanaf de Nieuwe tijd B. In het plangebied kunnen gezien de ouderdom van de afzettingen archeologische waarden aanwezig zijn vanaf het Paleolithicum. Bij het veldonderzoek bleek de bodemopbouw in het grootste deel van het plangebied intact te zijn. In het zuidoostelijke deel is in de inspoelingshorizont, de B-horizont, onder het plaggendek een brokje verbrande leem aangetroffen. Dit is de enige aangetroffen betrouwbare archeologische indicator voor eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied. De archeologische verwachting is op basis van het bureau- en veldonderzoek hoog voor het hele plangebied. In het plangebied kunnen archeologische waarden voorkomen uit alle archeologische perioden. Eventuele archeologische resten tot de Late-Middeleeuwen zijn te verwachten direct onder het plaggendek, vanaf een diepte van circa 35 à 55 cm onder het huidige maaiveld. De voorgenomen graafwerkzaamheden kunnen archeologische waarden in het plangebied bedreigen als die dieper reiken dan 35 cm -mv. Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek wordt geadviseerd om een archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren. Geadviseerd wordt om door middel proefsleuven of een bouwbegeleiding het gebied verder te onderzoeken.¹²

2.268.992.100: Bernheze, Nistelrode, Donzel 4-10, bureauonderzoek

Het plangebied ligt op een plateauachtige horst, bestaande uit rivierafzettingen (Formatie van Beegden). Ter plaatse komen laarpodzolgronden voor als gevolg van potstalbemesting, waarschijnlijk is onder het plaggendek nog een (mogelijk deels verploegde) podzolbodem aanwezig.

Voor het plangebied geldt een lage verwachting voor zowel vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum en mesolithicum als voor nederzettingen uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen. Voor het plangebied geldt een middelhoge verwachting voor nederzettingen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

Binnen het plangebied worden archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd verwacht. Eventuele archeologische resten kunnen bestaan uit nederzettingssporen, gebruiksvorwerpen en afval, maar ook uit ontginningssporen en oudere kavelsloten. Eventueel aanwezige archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden mogelijk bedreigd door de voorgenomen bouwplannen, aangezien deze vanaf het maaiveld worden verwacht.¹³

2.296.515.100: Bernheze, Nistelrode, Donzel 4-10, boring

De onverstoorde natuurlijke ondergrond bestaat uit matig fijn, slecht gesorteerd, slecht afgerond zand. Dit zand is geïnterpreteerd als rivierzand behorend tot de Formatie van Beegden en is aangetroffen vanaf een diepte van 50-70 cm beneden het maaiveld. De bodem in het plangebied bestaat over het algemeen uit een hoge zwarte enkeerdgrond (boring 1, 3, 5 en 7) met een opgebracht plaggendek (Aap- en Aa- horizont) van 50-70 cm dik direct op de C-horizont. In boringen 4 en 6 is het plaggendek 35 cm dik en kan de bodem geclassificeerd worden als een laarpodzolgrond. In boring 4 is onder de bouwvoor een verploegde podzolbodem aangetroffen. De bodem in boring 1, 5 en 6 zijn verstoord tot op de C-horizont. In boring 6 is onder het plaggendek een verstoorde laag aangetroffen die bestaat uit dekzand vermengd met rivierzand. In alle boringen ontbreekt de oorspronkelijke podzolgrond onder de Aap- en Aa-horizont. Alleen in boring 4 is onder de bouwvoor (Aap-horizont) een verploegde podzolgrond aangetroffen.

In geen van de boringen zijn indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Vanwege het ontbreken van indicatoren en de lage archeologische verwachting uit het bureauonderzoek, wordt de kans dat binnen het plangebied een archeologische vindplaats aanwezig is, klein geacht.

De verwachting is dat binnen het plangebied geen archeologische resten in situ aanwezig zullen zijn. Er worden dan ook geen archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied.¹⁴

2.395.262.100: Bernheze, Nistelrode, boring

Op basis van het bureauonderzoek geldt voor het plangebied een middelhoge archeologische verwachting voor de steentijd en een hoge archeologische verwachting voor de periode neolithicum

¹¹ Berkhout 2008

¹² De Kramer en Kloosterman 2009

¹³ Nillesen 2009

¹⁴ Van Berkmortel 2011

tot en met de nieuwe tijd. Tijdens het booronderzoek bleek de bodem geroerd en zeer waarschijnlijk afgetopt. Intacte bodems zijn niet aangetroffen. Intacte archeologische vindplaatsen worden daarom niet meer verwacht. Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.¹⁵

3.997.013.100: Bernheze, Nistelrode, Weijen 17, boring

Op basis van het uitgevoerd verkennend booronderzoek kan worden gesteld dat de bodem in het plangebied bestaat uit een in ieder geval deels intacte bodem in laatpleistocene dekzand. Van de oorspronkelijk gevormde veldpodzol resteert in de helft van de boringen in ieder geval de basis van de BC-horizont. De verstoringen tot in de C-horizont lijken beperkt te zijn en een verstoorde zone is dan ook niet aan te wijzen. Mogelijk hangen veel van de aangetroffen en verwachte verstoringen samen met het gebruik als tuin. Omdat de bodem veelal blijkt afgetopt tot in de BC-horizont en dus de oorspronkelijke Ah- en de E-horizont zijn verdwenen, wordt de hoge verwachting voor intacte resten uit het laat-paleolithicum tot en mede bronstijd uit het bureauonderzoek naar laag bijgesteld. De hoge verwachting voor de ijzertijd tot en met de vroege middeleeuwen en de middelhoge verwachting voor late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd blijft gehandhaafd. Eventuele archeologische resten kunnen voorkomen vanaf de top van de natuurlijke afzettingen. Deze resten worden bedreigd bij graafwerkzaamheden die dieper reiken dan 0,5m -mv en in dat geval wordt vervolgonderzoek aanbevolen (begeleiding, proefsleuven).¹⁶

4.644.519.100 en 4.644.527.100: Bernheze, Nistelrode, Hofsteeg tegenover 3, bureauonderzoek en boring

De verwachting voor het Paleolithicum en Mesolithicum is laag, vanwege de grote afstand tot stromend water gedurende deze periodes. De verwachting vanaf het Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd is hoog, vanwege de hogere ligging op de Peelhorst. Uit de resultaten van het inventariserend veldonderzoek blijkt dat de bodemopbouw overeenkomt met de verwachting. Het archeologisch niveau, wat wordt verwacht in de top van het dekzand, is intact. De gespecificeerde archeologische verwachting, zoals die is weergegeven tijdens het bureauonderzoek, wordt behouden. Op basis van het behoud van een hoge trefkans blijft de kans reëel dat archeologische resten binnen het plangebied aanwezig zijn. Gezien de in dit onderzoek opgestelde archeologische verwachting is binnen het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk om deze te toetsen. Het vervolgonderzoek kan het beste worden uitgevoerd in de vorm van een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek.¹⁷

4.872.486.100 en 4.872.494.100: Bernheze, Nistelrode, Weijen 62, bureauonderzoek en boring

De beoogde ingreep bestaat uit de sloop van de bedrijfsbebouwing en de bouw van woningen. Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Peelhorst', in de landschapszone dekzandvlakten. De bodemkaart geeft aan dat in het plangebied zwarte enkeerdgronden liggen. Het booronderzoek heeft bevestigd dat in het plangebied een oud bouwlanddek ligt. Onder het bouwlanddek zijn B- en BC- horizonten aanwezig.

In het plangebied heeft een sanering plaatsgevonden. Ter hoogte van boring één is de bodem daardoor tot minimaal drie meter diep vergraven. Ook is de bodem onder de bebouwing mogelijk vergraven.

Onder het plaggendek rondom de bebouwing en sanering kunnen archeologische resten uit de Middeleeuwen en ouder aanwezig zijn. Uit historische gegevens blijkt dat het plangebied in de historische kern van Nistelrode ligt dat sinds de 13e eeuw (of eerder) bestaat. Mogelijk bevinden zich in het plangebied resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd gerelateerd aan de historische kern van het dorp.

Bij de aanleg van funderingen voor de woningen en de ontsluitingsweg en voor de aanleg van de ondergrondse infrastructuur wordt zeer waarschijnlijk tot onder de A horizont gegraven waarvan de top tussen 85 en 105 cm onder straatniveau ligt. Als dat gebeurt, worden mogelijk archeologische resten vergraven.

Als het plan zo wordt aangepast dat diepe (dieper dan 85 cm) graafwerkzaamheden worden beperkt tot het vlak dat is gesaneerd en het vlak van de huidige garage en woning, is de kans klein dat archeologische resten worden verstoord.

Als dat niet mogelijk is (planaanpassing), dan wordt aanbevolen een nader onderzoek uit te voeren in de vorm van een archeologisch proefsleuvenonderzoek.¹⁸

Vondstlocaties los

1.041.627: Bernheze, Nistelrode, Nistelrode, Niet-archeologisch: graafwerk

Fragmenten aardewerk uit de IJzertijd en Romeinse tijd bij aanleg van een garage achter het huis.

15 Buesink en Bergman 2013

16 De Kramer en Hagens 2016

17 De Boo van Uijen 2019

18 De Boer 2020

1.042.220: Bernheze, Nistelrode, Kleinwijk, Niet-archeologisch: graafwerk

Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd:

- 2 stuks, keramiek, Pingsdorf geelwitbakkend, Late Middeleeuwen A
- 2 stuks, keramiek, steengoed geglaazuurd, Late Middeleeuwen B - Nieuwe Tijd: 'JONG STEENGOED'
- 10 stuks, keramiek, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, Nieuwe Tijd
- 2 stuks, keramiek, grijsbakkend gedraaid aardewerk, Late Middeleeuwen B: 'BLAUWGRIJS'

1.092.101: Bernheze, Nistelrode, Niet-archeologisch: graafwerk

Gevonden door J. van de Graaf: kruikje Siegburg (Duitsland), gevonden tijdens het opbrengen van zand op een kuilvoederhoop. datum vondst onbekend.

Tabel 2: Archeologische terreinen, zaken en vondstlocaties ca. 500 m van het plangebied.

In het plangebied staan geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden geregistreerd.¹⁹

2.8 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Peelhorst', in de landschapszone dekzandvlakten. Door plaggenbemesting zijn laarpodzolgronden met een matig dikke eerdlaag ontstaan. Onder het plaggende kunnen archeologische resten uit Middeleeuwen en ouder aanwezig zijn. Uit historische gegevens blijkt dat het plangebied ten westen van de historische kern van Nistelrode ligt. Bronnen geven aan dat deze dorpskern in de 13^e eeuw, of eerder, bestaat. Op kaarten uit de periode 1800 tot midden 20^e eeuw is het plangebied onbebouwd. Als zich bebouwingsresten in het plangebied bevinden, dan zijn deze van vóór 1800. Vanwege de beperkte dikte van het plaggende en de ligging op de overgang naar een nat gebied, is het mogelijk dat het plaggende jong is, en dat de oorspronkelijke bodem minder geschikt is geweest voor vestiging van landbouwers en het gebruik als bouwland.

1. Datering

Alle archeologische perioden.

2. Complextype

Archeologische resten uit de periode van jager-verzamelaars, landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen. Omdat het plangebied buiten bekende erven en historische kernen ligt, is de kans klein dat bewoningsresten uit de Nieuwe tijd aanwezig zijn. Wel kunnen uit deze periode resten van het agrarische gebruik en inrichting aanwezig zijn, zoals akkerlagen, greppels en zandwinningskuilen.

3. Omvang

De verwachting is breed. Daarom moet worden uitgegaan van vlakelementen met variabele omvang (klein tot groot). Sommige complextypen kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots) of als lijnelementen (wegen, watergangen, percelering).

¹⁹ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017

4. *Diepteligging*

Het archeologische archeologische niveau bevindt zich onder aan matig dik plaggendek (30 tot 50 cm dik).

5. *Gaafheid en conservering (fysieke kwaliteit)*

Over de gaafheid en conservering van eventuele sporen en artefacten zijn geen gegevens bekend.

6. *Locatie*

Hele plangebied.

7. *Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken):*

Archeologische resten van nederzettingen kenmerken zich door een spreiding van vondsten of sporenniveau.

8. *Mogelijke verstoringen*

Door bouw- en sloopactiviteiten in de 20^e eeuw kunnen archeologische resten zijn vergraven. Het plangebied is langdurig in gebruikt als bouwland. Door het ploegen kunnen ondiepe sporen zijn aangetast (onthoofd) en zijn vondsten opgenomen en verspreid in de ploeglaag.

3 Booronderzoek

3.1 Inleiding

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. In het plangebied is een ontwikkeling met grondwerkzaamheden voorzien. Daardoor worden mogelijk archeologische resten verstoord. Voor de beoogde ontwikkeling is een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstuk 2 van dit rapport) waarbij een gespecificeerde archeologische verwachting is opgesteld. Op basis daarvan is een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd.

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1,²⁰ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig". Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens specificatie "VS03 Uitvoeren booronderzoek". Het onderzoek is gerapporteerd volgens specificatie "VS05 Opstellen standaardrapport IVO - O/P".

Het onderzoeksgebied voor het booronderzoek is hetzelfde als het plangebied.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd. Deze methode is toegepast omdat nog onvoldoende informatie over de bodemopbouw beschikbaar is om te kunnen beslissen of en welk type karterend onderzoek eventueel uitgevoerd kan worden.

Omdat bij drie boorpunten sprake is van deels intacte bodemprofielen is op die plaatsen ook gekarteerd met boringen. Deze boringen zijn gezet met het doel de archeologische resten te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

Deze methode is toegepast om middelgrote archeologische vindplaatsen op te sporen die zich manifesteren als een spreiding van vondsten.

De kartering is gebaseerd op de Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode E1, brede zoekoptie.²¹ De methode levert minimaal 75% opsporingskans voor: Nederzettingen met een archeologische laag met een omvang vanaf 375 m² of meer (diameter 22 m) en voor nederzettingen met een matig-hoge en hoge vondstdichtheid (aardewerk en vuursteen) en een omvang vanaf 500 m² of meer (diameter 25 m).

3.2 Methode

De werkwijze in het veld was als volgt:

Boortype: 7 cm Edelmanboor (verkenning) en 15 cm Edelmanboor (kartering).

Aantal boringen: verkenning: 5
kartering: 3

²⁰ SIKB 2018

²¹ Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012

- Boordiepte:** De boringen zijn gezet tot in de C-horizont. De einddieptes van de boringen ligt tussen 130 en 200 cm-mv.
- Grid:** De boringen zijn verspreid in het plangebied geplaatst.
- Waarnemingswijze:** Het sediment is bij de verkenning met de hand bemonsterd en met het blote oog onderzocht door het te versnijden en te verbrokkelen. De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Representatieve uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd. Daarna is op drie plaatsen een boring met een 15 cm Edelmanboor gezet. De opgeboorde grond van deze boringen is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm.
- Classificatie bodemtextuur en archeologische indicatoren:** De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.²²
- Locatie bepaling X en Y:** De X en Y coördinaten van de boringen zijn bepaald met een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m.
- Hoogte bepaling:** De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het AHN.²³
- De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op maandag 21 maart 2021 door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (KNA Prospector).
- Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld. Het Plan van Aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

3.3 Resultaten verkenning

De locaties van de boringen zijn in fig. 22 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven in fig. 23.

Al het bodemmateriaal bestaat uit kalkloos zand. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op een vindplaats. Er zijn geen vondsten verzameld.

1: Rivierafzettingen

De natuurlijke ongeroerde afzettingen in het plangebied bestaan uit zwak tot sterk siltig zand, meestal zwak of matig grindig. De zandkorrels zijn weinig afgerond (hoekig). Deze afzettingen zijn daarom geïnterpreteerd als rivierafzettingen. Ze kunnen worden gerekend tot de Formatie van Beegden.

2: Dekzand

Op de rivierafzettingen ligt in twee boorprofielen een laag zand dat weinig grindbijmenging heeft en goed is afgerond. Deze laag is daarom geïnterpreteerd als dekzand (Laagpakket van Wierden).

²² Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989

²³ Kadaster en PDOK 2014

3: Oude bouwvoor en podzolhorizonten

In de top van de natuurlijke afzettingen zijn in drie boorprofielen resten van podzolhorizonten aanwezig. Deze horizonten kenmerken zich door de aanwezigheid van geloogde korrels (uitspoelingshorizont; E – horizont). Door verploeging zijn de oorspronkelijke A en E horizont vermengd zodat een AE horizont is ontstaan. Daarnaast is door inspoeling van humus en ijzer een bruine laag aanwezig die als B – horizont is geïnterpreteerd. De overgang van de B naar de C horizont is aangeduid als een BC horizont. De volgende horizonten zijn aanwezig, per boorprofiel:

- boorprofiel 2: AE en B horizont
- boorprofiel 3: BC horizont
- boorprofiel 4: A, AE en B horizont

4: Omgewerkte grond

De bovenste laag bestaat in het hele plangebied uit zwak tot sterk humeus zand met fragmenten baksteen (een spoor en weinig) en met plastic fragmenten. Het pakket is 50 tot 130 cm dik. De top van het pakket ligt aan het maaiveld (1089 en 1113 cm NAP). Dit pakket ligt scherp op de natuurlijke ondergrond in boorprofielen 1 en 5. In boorprofielen 2, 3 en 4 ligt dit pakket scherp op wat als een restant van de oorspronkelijke bodem is geïnterpreteerd.

Het grondwater is aangetroffen bij boorpunt 4 en stond daar op 180 cm -mv.

3.4 Resultaten kartering

Om meer informatie te verzamelen over de eventuele aanwezigheid van archeologische indicatoren die kunnen wijzen op een vindplaats is direct naast de boorpunten met deels intacte podzolbodem een extra boring gezet met een 15 cm Edelman boor. Deze is niet opnieuw beschreven. Bij het zeven werden nogmaals diverse fragmenten plastic in de humeuze bovengrond van boorprofiel 2 aangetroffen, alsmede diverse fragmenten baksteen in profielen 2 en 4. Er zijn geen fragmenten aardewerk, bot of houtskool aangetroffen.

3.5 Archeologische interpretatie

Op basis van de bodemkaart werd in het plangebied een 30 tot 50 cm dikke humeus bouwlanddek verwacht van laarpodzolgronden. Er blijkt echter sprake van een 50 tot 130 cm dikke humeuze toplaag. Het feit dat hierin baksteenfragmenten en plastic in aanwezig zijn, en dat de laagondergrens scherp is, wijst erop dat deze laag is ontstaan door graafwerkzaamheden in de 20e of 21e eeuw.

Ter hoogte van de drie boorprofielen met podzol B en BC horizonten is het oorspronkelijke laarpodzolprofiel nog deels intact. In deze zone kunnen archeologische resten aanwezig zijn. Bij het zeven van de opgeboorde grond zijn echter geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op een vindplaats. Het is daarom onwaarschijnlijk dat een vindplaats die zich manifesteert door middel van een strooiing van vondsten aanwezig is.

3.6 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.1 vormen een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

4 Conclusie

4.1 Conclusie Bureauonderzoek

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

De beoogde ingreep bestaat uit de bouw van een woning met bijgebouw. Van het plan bestaat nog geen inrichtingsschets.

2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Peelhorst', in de landschapszone dekzandvlakten. Door plaggenbemesting zijn laarpodzolgronden met een matig dikke eerdlaag ontstaan.

3. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*

Op kaarten uit de periode 1800 tot heden is het plangebied onbebouwd.

4. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*

In het plangebied liggen geen (delen van) AMK terreinen en geen vondstlocaties. Het plangebied is niet eerder archeologisch onderzocht. Het plangebied ligt direct ten westen van de historische kern van Nistelrode (AMK terrein 16.855). Bronnen geven aan dat deze dorpskern in de 13e eeuw, of eerder, bestaat.

5. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*

Onder het plaggende kunnen archeologische resten van bewoning uit Middeleeuwen en ouder aanwezig zijn. Zie voor specificatie van de archeologische verwachting verder hoofdstuk 2.8.

6. *Welke vervolgstap(pen) kunnen worden genomen om rekening te houden met (mogelijke) archeologische resten?*

Aanbevolen wordt om een verkennend booronderzoek uit te voeren om de aard en intactheid van het bodemprofiel nader te bepalen en tevens een karterend booronderzoek uit te voeren het bodemprofiel (deels) intact is.

4.2 Conclusie Booronderzoek

Verkennend booronderzoek:

7. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*

De natuurlijke ondergrond bestaat uit grindig zand (rivierafzettingen) waarop een dunne laag dekzand ligt. De natuurlijke afzettingen worden afgedekt door een zwak tot sterk humeuze omgewerkte laag van 50 tot 130 cm dik met fragmenten baksteen en plastic. Vermoedelijk is deze laag in de 20^e of 21^e eeuw opgebracht en omgewerkt.

In de top van boorprofielen 2, 3 en 4 (in het midden van het plangebied) is de oorspronkelijke bodem (laarpodzolgrond) nog deels intact gezien de

aanwezigheid van kenmerkende AE, B en BC horizonten.

8. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*

De top van de oorspronkelijke bodem is het potentieel archeologisch niveau. Het is aanwezig in het centrale deel van het plangebied. De top van deze bodem ligt tussen 50 en 90 cm-mv.

Karterend booronderzoek:

9. *Zijn archeologische indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*

Bij het karterende booronderzoek zijn geen indicatoren aangetroffen die wijzen op een archeologische vindplaats. Dat betekent dat de kans klein is dat een archeologische vindplaats die zich manifesteert als een strooiing van vondsten aanwezig is.

De aanwezigheid van een vindplaats die zich manifesteert met alleen een sporenniveau kan niet worden uitgesloten.

Eindoordeel:

10. *Indien (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*

- a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

De kans is klein dat archeologische resten aanwezig zijn, maar als dat wel zo is, dan zullen deze worden vergraven bij de bouw van woning en schuur.

- b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Het plangebied is naar oordeel van Bureau voor Archeologie voldoende onderzocht.

11. *Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

N.v.t.

5 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

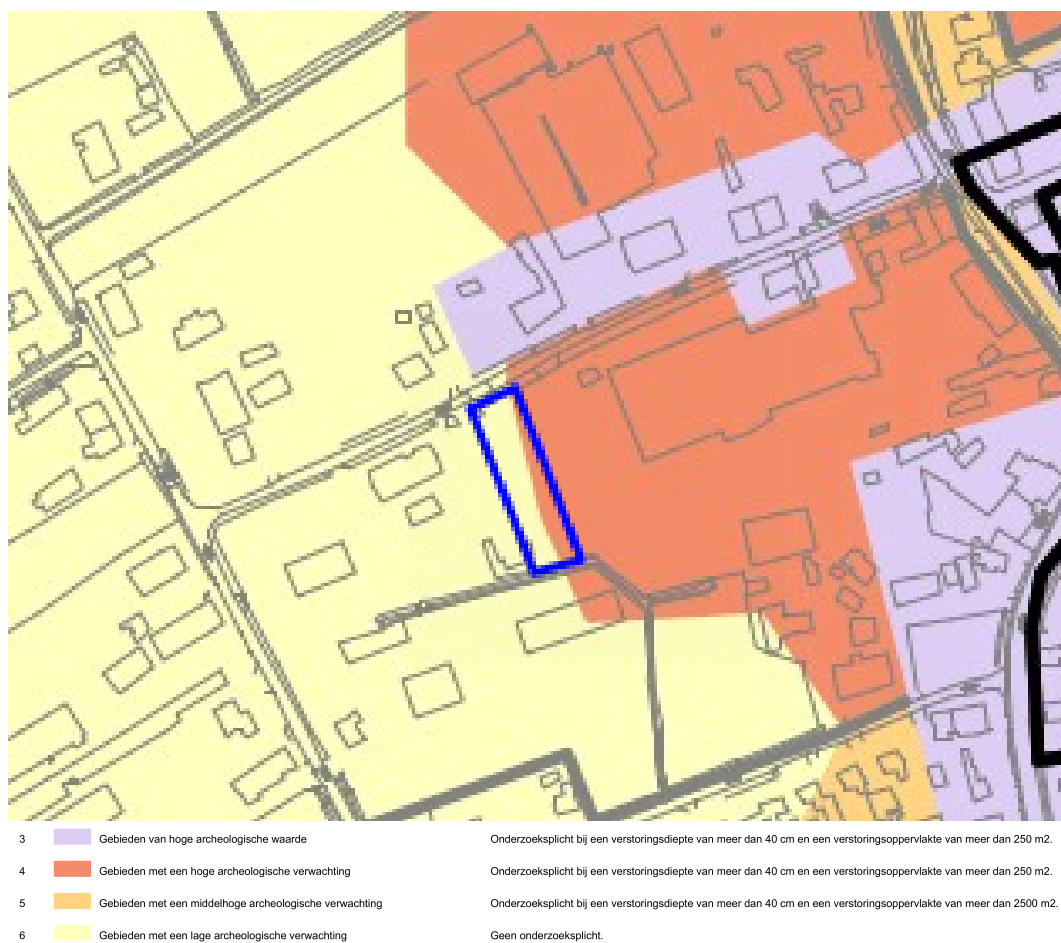
Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2015. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Bernheze.

6 Literatuur

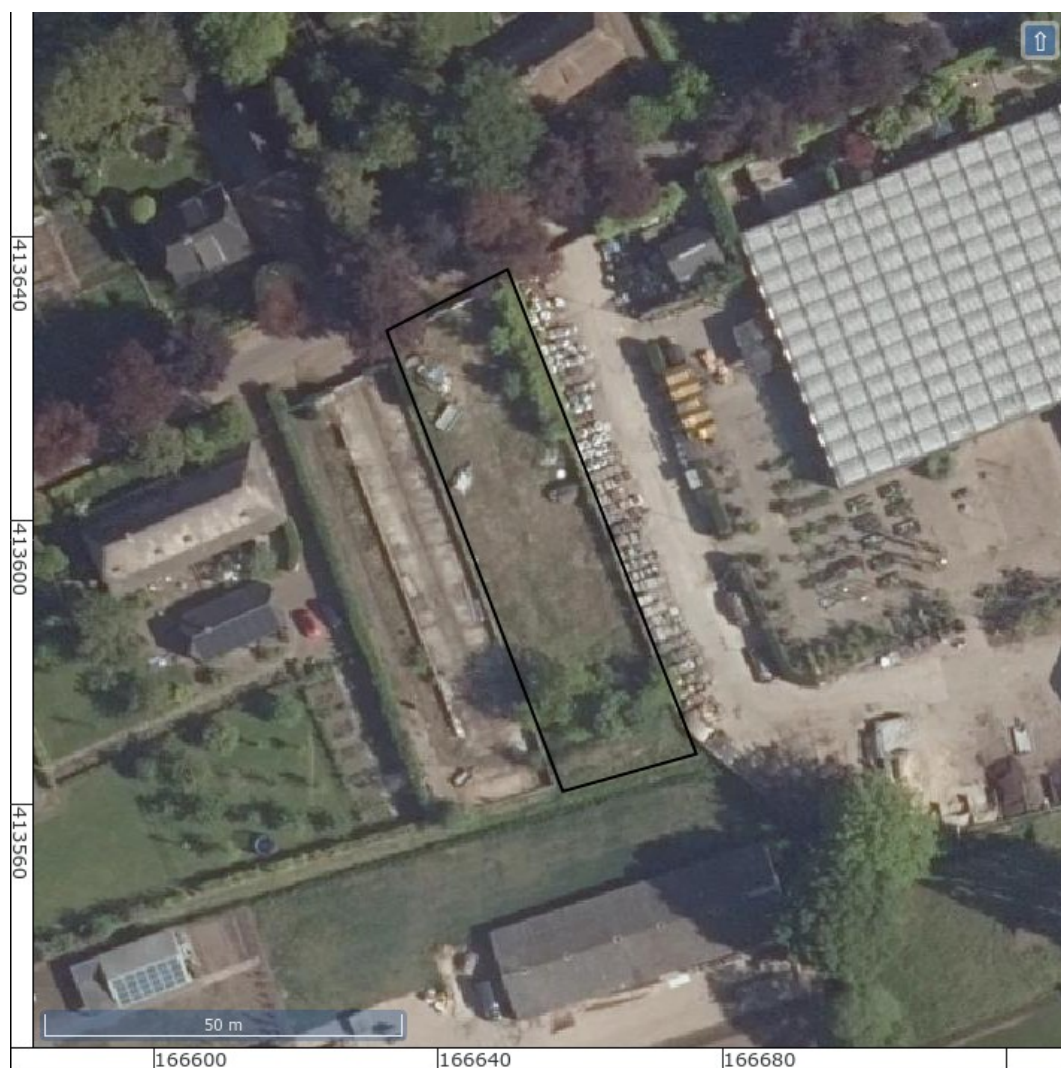
- Alterra. 2004. 'Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand'. Wageningen.
- van Berkel, G., en Kees Samplonius. 2018. *Nederlandse plaatsnamen verklaard*.
- Berkhout, M. 2008. 'Archeologisch Bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase, Weijen 23, Nistelrode, Gemeente Bernheze'. Projectnummer 09150408/28622. Noordwijk: Becker & Van de Graaf.
- van Berkmortel, B.J.H.M. 2011. 'Inventariserend veldonderzoek, karterend booronderzoek, Donzel 4-10 te Nistelrode'. Projectnummer S100178. Doetinchem: Synthegra B.V.
- de Boer, A.G. 2020. 'Weijen 60-62, Nistelrode, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase'. Bureau voor Archeologie Rapport 937. Utrecht: Bureau voor Archeologie.
- de Boo van Uijen, E.M. 2019. 'Archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek Hofsteeg tegenover huisnummer 3 te Nistelrode'. Econsultancy Archeologisch Rapport 6324.002. Swalmen: Econsultancy BV.
- Bosch, J.H.A. 2008. 'Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2'. 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Buesink, A., en W.A. Bergman. 2013. 'Gemeente Bernheze, Plangebied Het Runneke te Nistelrode, Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)'. BAAC Rapport V-12.0446. 's-Hertogenbosch: BAAC BV.
- Buesink, A., J. de Winter, H.M.M. Geerts, en W. Bergman. 2011. 'Gemeente Bernheze: Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart'. BAAC-rapport V-09.0195. Deventer.
- de Mulder, E.F.J. 2003a. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff: Groningen [etc.].
- Kadaster, en PDOK. 2014. 'AHN2 en 3 - WCS service'. <http://nationaalgeoregister.nl>.
- de Kramer, J., en D. Hagens. 2016. 'Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek, door middel van boringen, Weijen 17 te Nistelrode'. Projectnummer AM16109. Roermond: Aeres Milieu.
- de Kramer, J., en P. Kloosterman. 2009. 'Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase Doolhof 26, Nistelrode Gemeente Bernheze'. B&G rapport 804. Breda: Becker & Van de Graaf.
- Milon. 2020. 'Verkennd bodemonderzoek Dijkstraat ong. te Nistelrode'. Milon.
- de Mulder, E.J.F. 2003b. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Nillesen, R. 2009. 'Bureauonderzoek, Donzel 4-10 te Nistelrode'. Projectnummer S090422. Doetinchem: Synthegra B.V.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. 'Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld'. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. <https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2016. 'Kaart van verdedigingswerken, alle linies en stellingen'. <https://landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/>

- militaire-landschapskaart.
- . 2017. 'Rijksmonumentenregister'. *Cultureelerfgoed.nl*.
<https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- . 2020. 'Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed'.
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. 'e-depot voor de Nederlandse archeologie'. <http://www.edna.nl>.
- van der Sijs, N. 2010. 'Etymologiebank'. <http://www.etymologiebank.nl>.
- SIKB. 2018. 'BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1'. SIKB.
https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Stichting RAAP. 2017. 'Indicatieve Kaart Militaire Waarden (IKME)'. december 22.
- Stichting voor Bodemkartering. 1976. 'Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50.000 : toelichting bij de kaartbladen 45 Oost 's-Hertogenbosch en 46 West- 46 Oost Vierlingsbeek'. Wageningen: Stiboka.
<http://edepot.wur.nl/117807>.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. 'Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek'. SIKB.
- Von Wiebeking, K.F., J.C. Eckard, en J.C. Roeder. 1800a. 'Zevende blad van een kaart in 12 bladen van de Rijn, Lek, Waal, Maas, Merwede en de aangrenzende gebieden. Linksboven Haren, rechtsboven Malden, rechtsonder Haps, linksonder Nistelrode. Middenboven: 33'.
<https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=235&miaet=1&micode=343&minr=10686773&miview=ldt>.
- . 1800b. 'Achtste blad van een kaart in 12 bladen van de Rijn, Lek, Waal, Maas, Merwede en de aangrenzende gebieden'.
<https://proxy.archieven.nl/0/0109BA9C919248D08F8484A8E3399BCC>.
- de Wit, F. 1688. 'Quartae partis Brabantiae seu ditionis Silvae Ducis accuratissima delineatio'.
<http://mapy.mzk.cz/mzk03/001/046/281/2619267934/>.

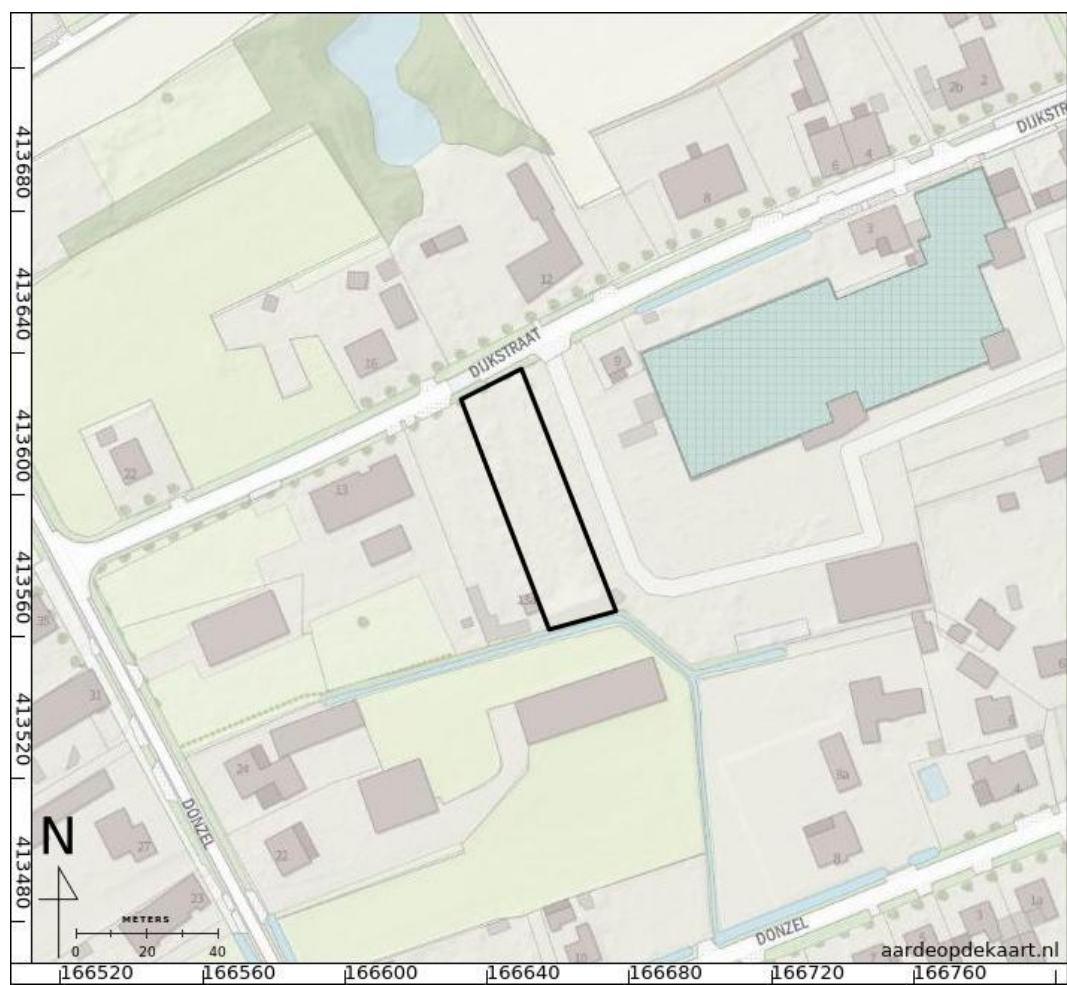
Figuren

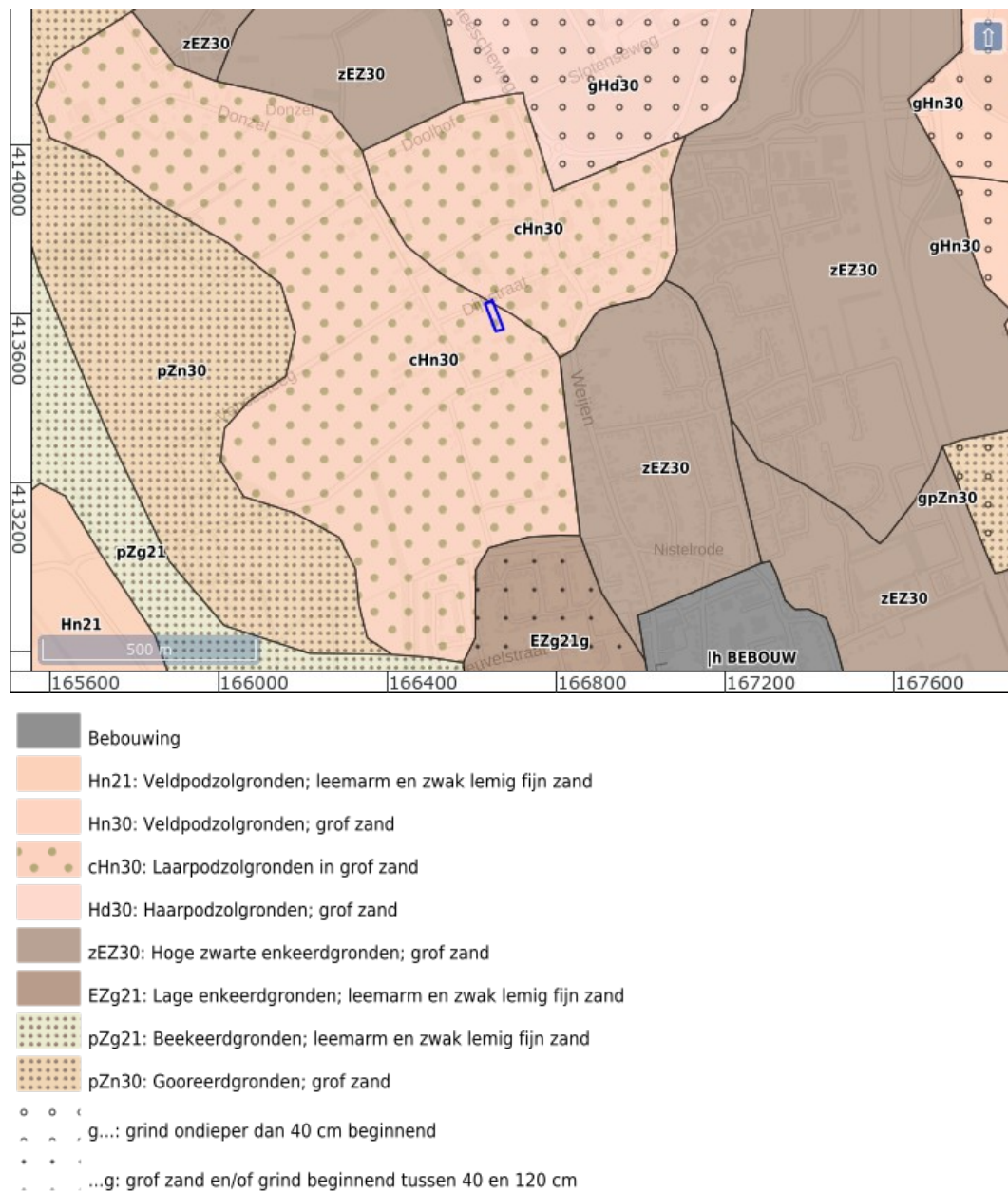
Figuur 2: Archeologische beleidskaart Bernheze (Buesink e.a. 2011).

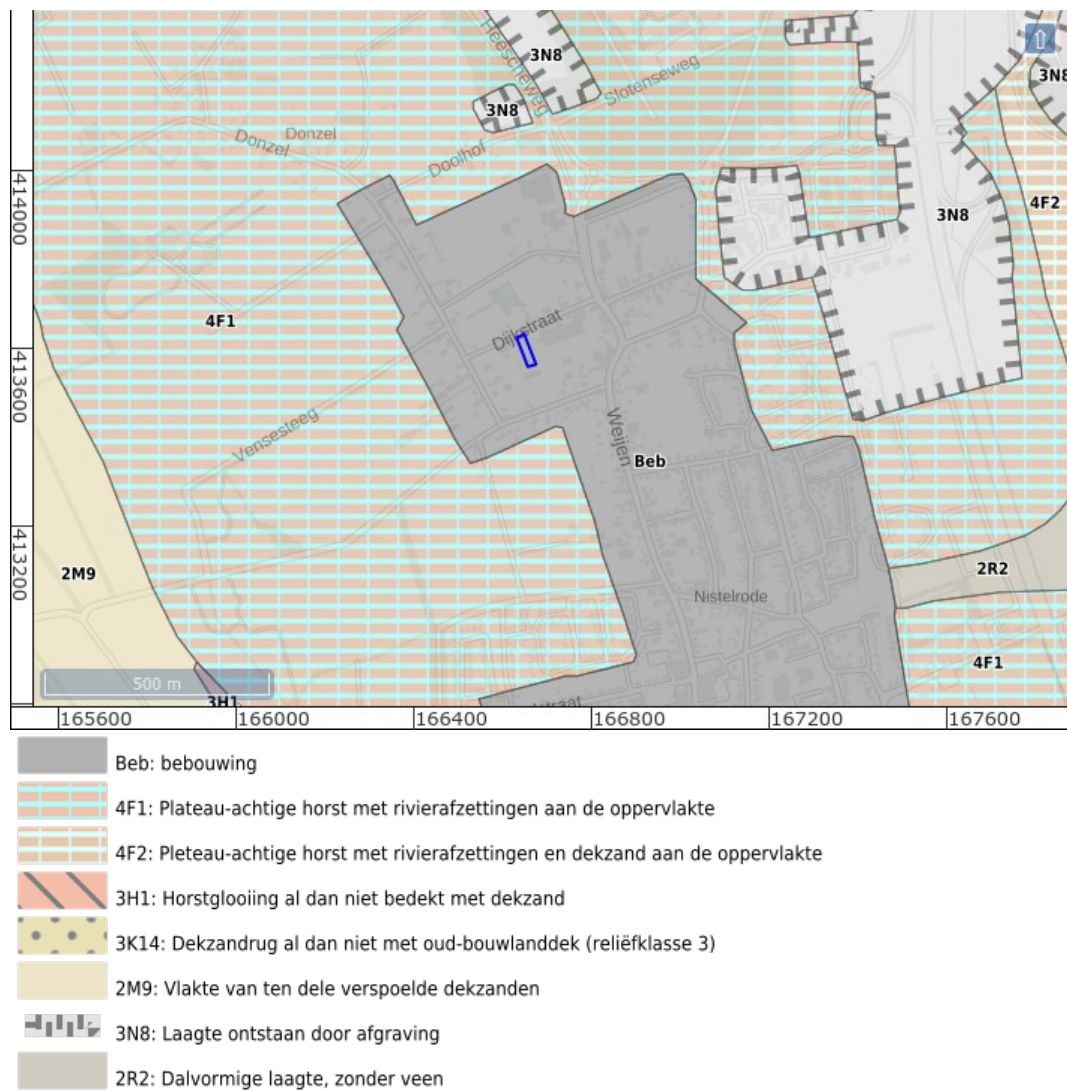
Figuur 3: Luchtfoto actueel.

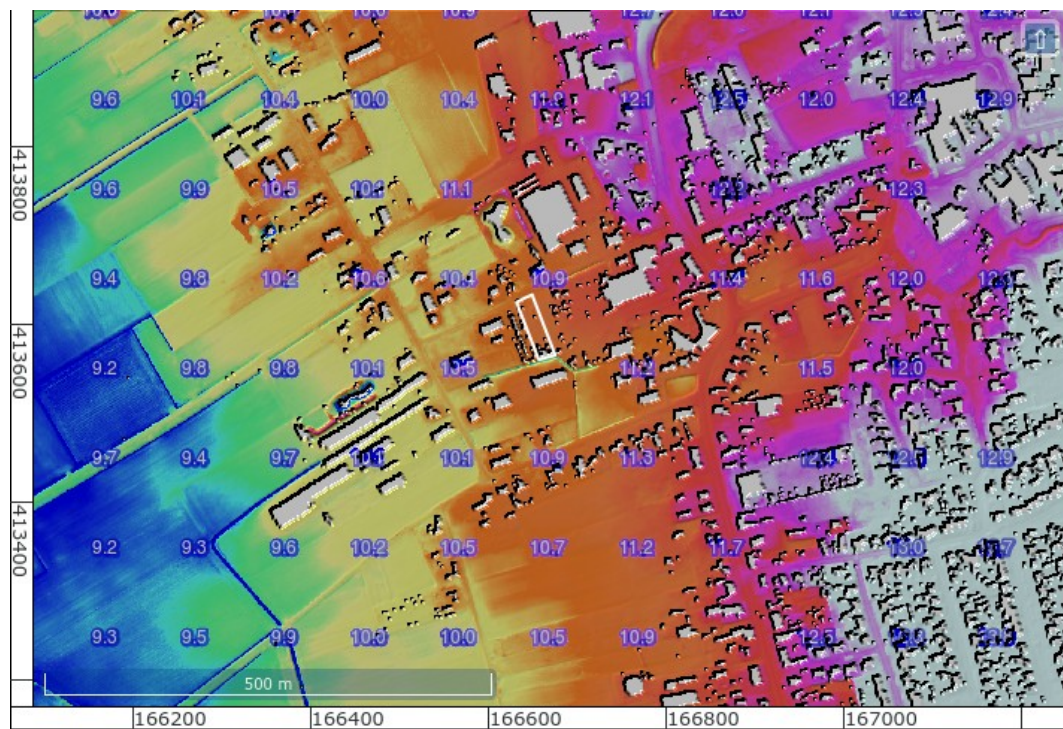
Figuur 4: Topografische kaart.

Figuur 5: Bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering 1976).

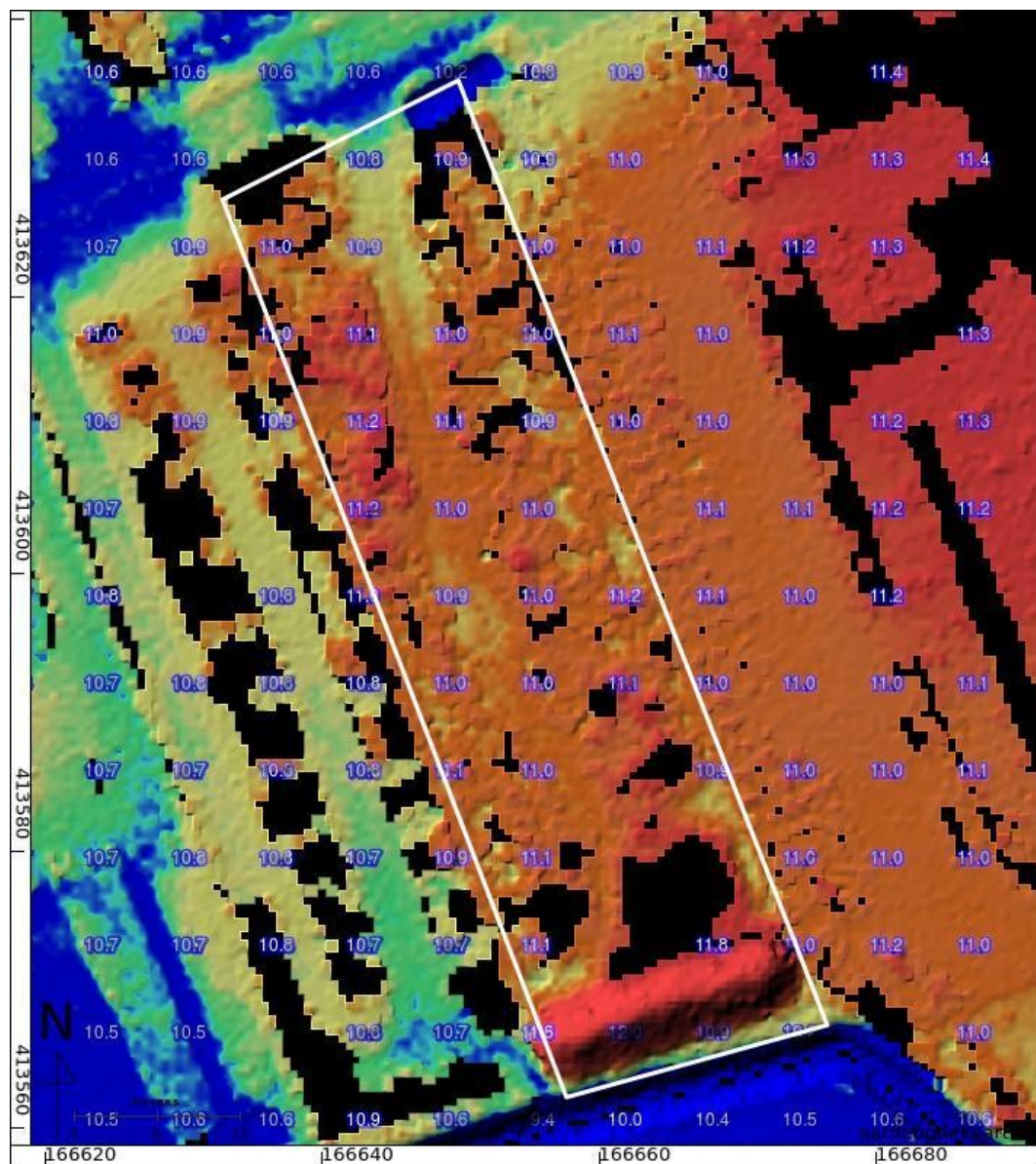

Figuur 6: Geomorfologische kaart (Alterra 2004).

Figuur 7: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster en PDOK 2014).

Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

Figuur 8: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014).

Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

Figuur 9: Kaart (De Wit 1688).

Figuur 10: Kaart circa 1800 (Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800a; Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800b).

Het plangebied ligt aan het Dijkstraatje (gemarkeerd met pijl).

Figuur 11: Kadastrale minuut 1811-1832, Nistelrode sectie C, blad 1.

Het plangebied ligt in percelen 575, 580 en 582, allen in gebruik als bouwland volgens de Oorspronkelijk aanwijzende tafels.

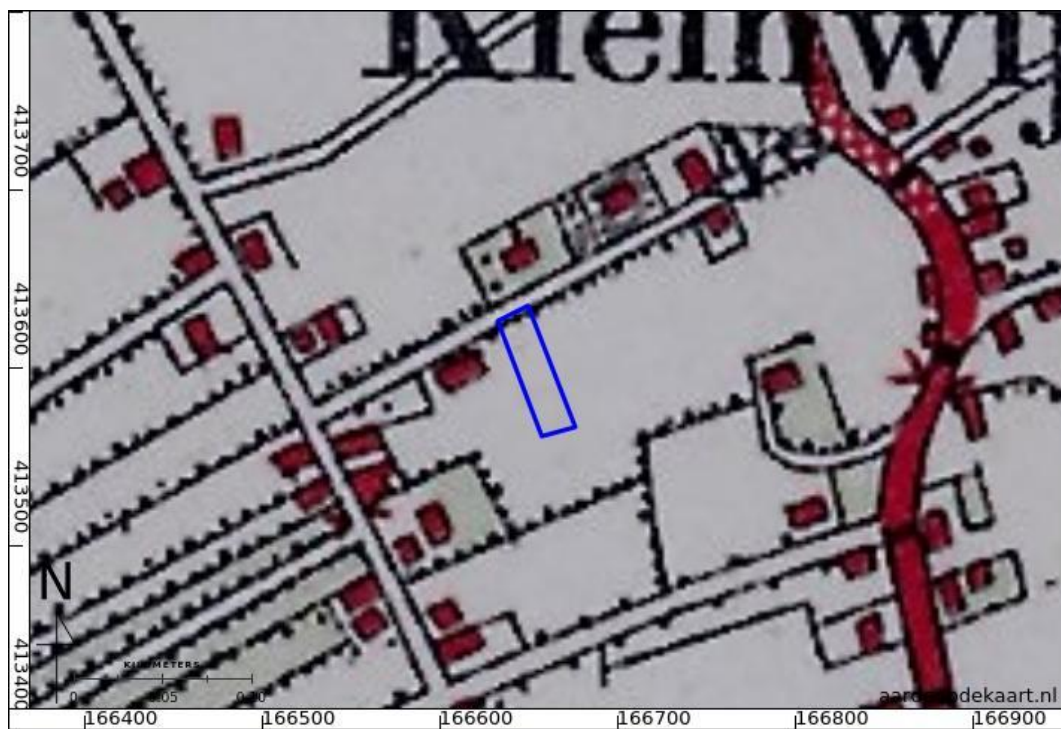
Figuur 12: Topografisch militaire kaart 1850.

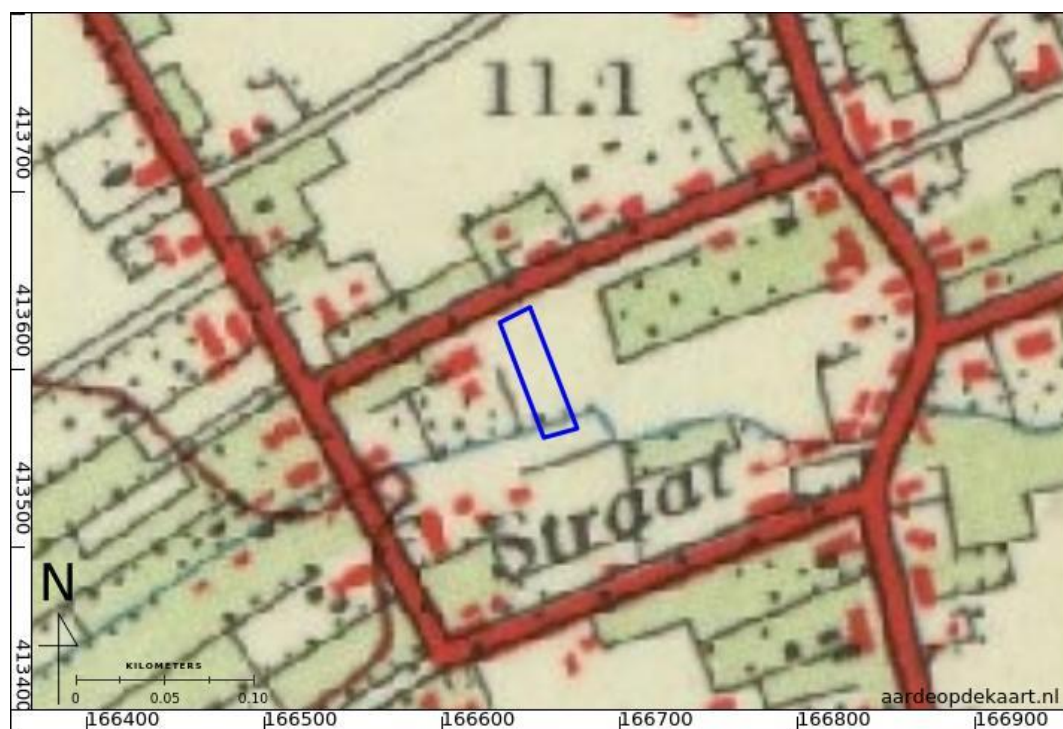
Figuur 13: 589-2017-NISTELRODE-1869.

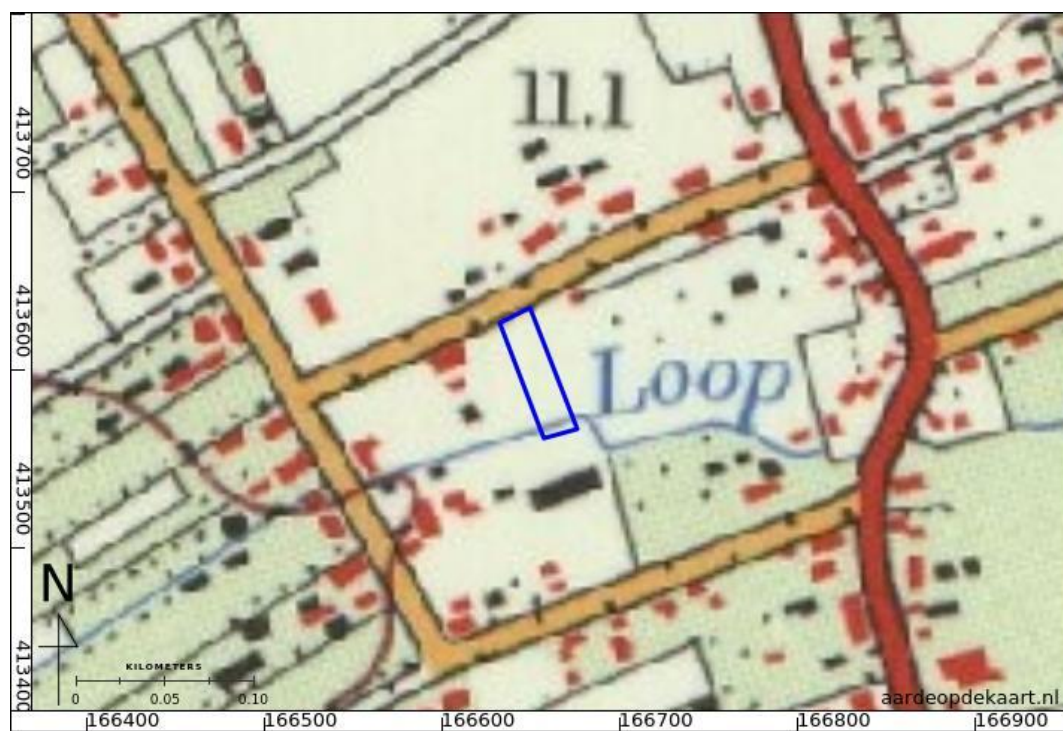
Figuur 14: 589-2018-NISTELRODE-1899.

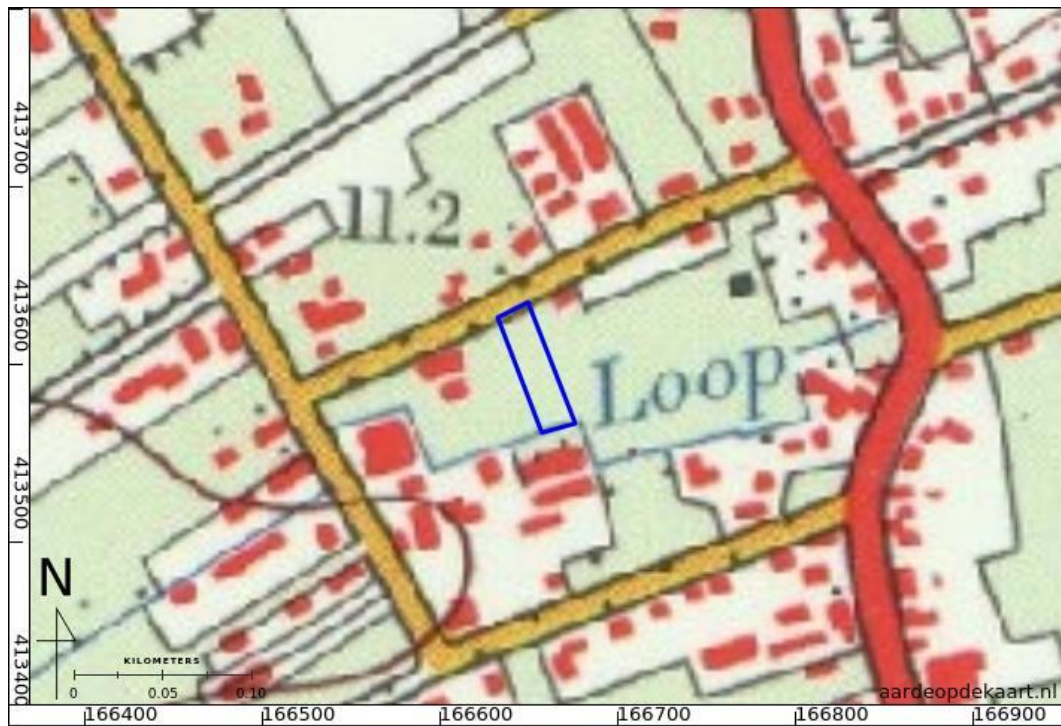
Figuur 15: 589-2019-NISTELRODE-1922.

Figuur 16: 45E-1956-Heesch / Oss.

Figuur 17: 45E-1967-Heesch / Oss.

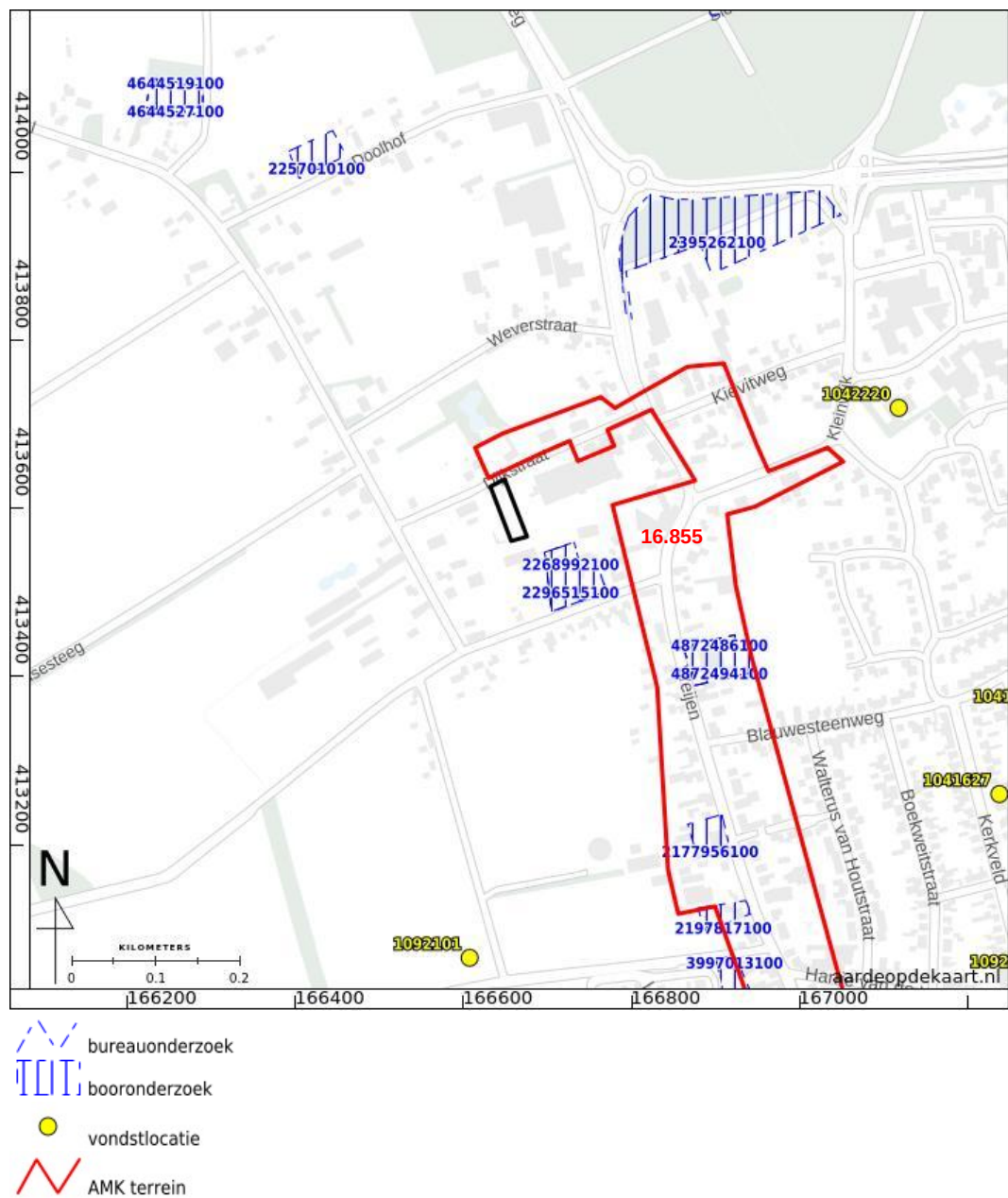
Figuur 18: 45E-1978-Heesch / Oss.

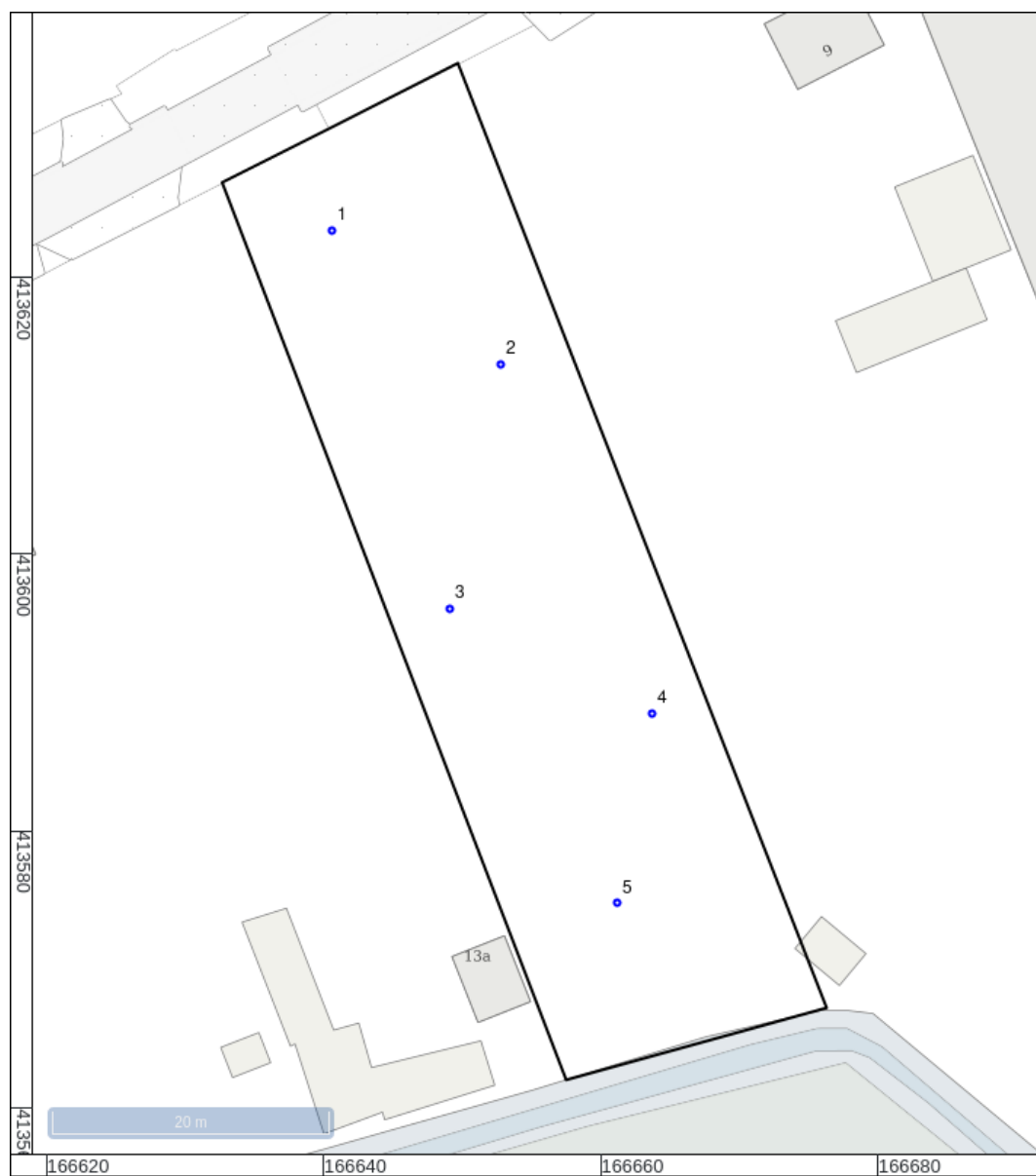
Figuur 19: 45E-1988-Heesch / Oss.

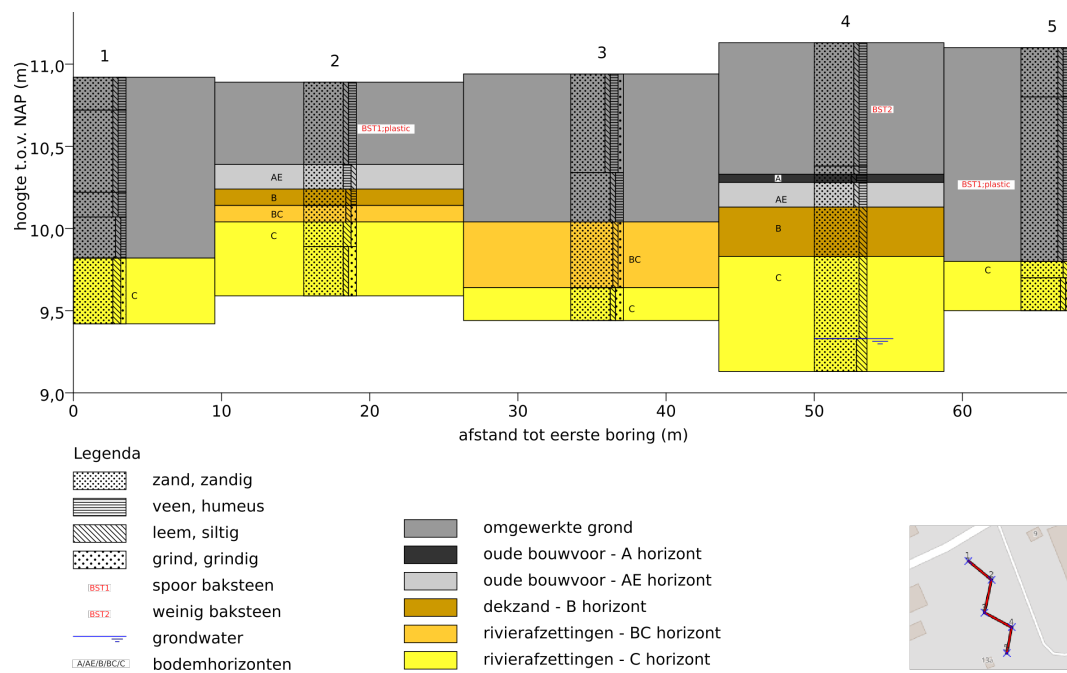
Figuur 20: 45E-1991-Heesch / Oss.

Figuur 21: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2020).

Figuur 22: Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens grond (cm - mv)		bijmenging	mediaan	kleur	antropogene bijmengingen	interpretatie	overig
	boven	onder						
1								beschrijver: A. de Boer
	0	20 zand	zwak siltig; matig humeus	matig grof	donker-bruin-grijs		omgewerkte grond	matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	20	70 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; weinig zandbrokjes; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	70	85 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	85	110 zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	bruin-grijs		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; basis geleidelijk
	110	150 zand	matig siltig; zwak grindig	matig grof	grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand hoekig; rivier of glaciaal afzettingen
2								beschrijver: A. de Boer
	0	50 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin	spoor baksteen	omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; baksteenfragment oranje-rood 1cm hard 1cm, zwart plastic(zak) fragmenten 5mm, en twee fragmenten 5cm
	50	65 zand	zwak siltig; sterk humeus	matig fijn	zwart		oude bouwvoor - AE horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; geloogde korrels
	65	75 zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	bruin		dekzand - B horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	75	85 zand	zwak siltig; zwak grindig	matig fijn	geel-bruin		rivierafzettingen - BC horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	85	100 zand	matig siltig; zwak grindig	matig fijn	licht-bruin-grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	100	130 zand	zwak siltig; matig grindig	matig fijn	licht-grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; gebroken kiezels
3								beschrijver: A. de Boer
	0	60 zand	zwak siltig; zwak grindig;	matig fijn	donker-grijs		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis

nr.	grens grond (cm - mv)		bijmenging	mediaan	kleur	antropogene bijmengingen	interpretatie	overig
	boven	onder						
			matig humeus					geleidelijk
	60	90 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; grijs plasticzak fragment 5cm
	90	130 zand	zwak siltig; zwak grindig	zeer grof	grijs-bruin		rivierafzettingen - BC horizont	matige spreiding; zand hoekig; basis geleidelijk
	130	150 zand	zwak siltig; matig grindig	zeer grof	grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand hoekig
4								grondwaterstand tijdens boring: 180 (cm - mv): beschrijver: A. de Boer
	0	75 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs	weinig baksteen	omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; veel bakstenen tussen 40-60
	75	80 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; weinig zandbrokjes; basis geleidelijk
	80	85 zand	zwak siltig; sterk humeus	matig fijn	zwart		oude bouwvoor - A horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	85	100 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs		oude bouwvoor - AE horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; veel geloogde korrels
	100	130 zand	matig siltig	matig fijn	bruin		dekzand - B horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	130	180 zand	matig siltig	matig fijn	grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	180	200 zand	sterk siltig	matig grof	grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
5								beschrijver: A. de Boer
	0	30 zand	zwak siltig; zwak grindig; zwak humeus	matig fijn	geel-bruin		omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; basis geleidelijk
	30	130 zand	zwak siltig; sterk humeus	matig fijn	donker-grijs	spoor baksteen	omgewerkte grond	matige spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; plastic op 100
	130	140 zand	zwak siltig; zwak grindig	matig fijn	licht-geel-grijs		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	140	160 zand	zwak siltig; matig grindig	matig grof	licht-geel-bruin		rivierafzettingen - C horizont	matige spreiding; zand hoekig; basis geleidelijk

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	166641	413624	1092
2	166653	413614	1089
3	166649	413596	1094
4	166664	413589	1113
5	166661	413575	1110

Beoordeling en advies archeologisch onderzoeksrapport

Rapport	Bureau voor Archeologie Rapport 1025. Dijkstraat tussen 9 en 13a, Nistelrode, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en deels karterende fase
Versie rapport	29 maart 2021
Onderzoeksbureau Adres, telefoon, e-mail	Bureau voor Archeologie info@bureauvoorarcheologie.nl
Auteur(s)	A. De Boer
Opdrachtgever Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens opdrachtgever	Fam. Van den Heuvel
Op verzoek van bevoegd gezag beoordeeld door Monumentenhuis Brabant d.d.	Karlijn Kersten MA MSc Adviseur archeologie 4 juni 2021
Voorziene ontwikkeling (Aanleiding onderzoek) Diepte en oppervlakte voorziene bodemverstoring; indien beschikbaar: bouwtekeningen	Bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de bouw van een woning met bijgebouw. Over de omvang van de ingreep zijn nog geen details bekend, maar de funderingen reiken vermoedelijk tot ca. 80 cm-mv.
Gemeentelijk beleid	Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart ligt een groot deel van het plangebied (854 m2) in categorie 6 en ligt de rest (514 m2) in categorie 3 (fig. 2). Categorie 6 betreft de gebieden met een lage verwachting en daar geldt geen onderzoeksplicht. Categorie 3 is een zone met hoge archeologische verwachting. In deze zone geldt dat bij ingrepen van meer dan 250 m2 en waarbij dieper wordt gegraven dan 40 cm onder maaiveld rekening gehouden moet worden met archeologische waarden.
Archeologisch verwachtingsmodel	Onder het plaggendek kunnen archeologische resten uit Middeleeuwen en ouder aanwezig zijn. Vanwege de beperkte dikte van het plaggendek en de ligging op de overgang naar een nat gebied, is het mogelijk dat het plaggendek jong is, en dat de oorspronkelijke bodem minder geschikt is geweest voor vestiging van landbouwers en het gebruik als bouwland. Omdat het plangebied buiten bekende erven en historische kernen ligt, is de kans klein dat bewoningsresten uit de Nieuwe tijd aanwezig zijn.

Toetsing verwachtingsmodel (Beantwoording onderzoeksvragen)	Op basis van de bodemkaart werd in het plangebied en 30 tot 50 cm dikke humeus bouwlanddek verwacht van laarpodzolgronden. De natuurlijke afzettingen worden echter afgedekt door een zwak tot sterk humeuze omgewerkte laag van 50 tot 130 cm dik met fragmenten baksteen en plastic. Vermoedelijk is deze laag in de 20e of 21e eeuw opgebracht en omgewerkt. In de top van boorprofielen 2, 3 en 4 (in het midden van het plangebied) is de oorspronkelijke bodem (laarpodzolgrond) nog deels intact gezien de aanwezigheid van kenmerkende AE, B en BC horizonen.
Conclusies rapport	De kans is klein dat archeologische resten aanwezig zijn, maar als dat wel zo is, dan zullen deze worden vergraven bij de bouw van woning en schuur. Het plangebied is naar oordeel van Bureau voor Archeologie voldoende onderzocht.
Advies onderzoeksbureau	Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.
Advies gemeentelijk adviseur	Met het door het onderzoeksbureau gegeven selectieadvies, geen vervolgonderzoek te doen uitvoeren en het plangebied vrij te geven voor de voorziene ontwikkeling, kan worden ingestemd. Monumentenhuis Brabant adviseert dat de (bouw)vergunning wordt verleend door de Gemeente Bernheze onder voorwaarde, dat bij eventuele toevalsvondsten hiervan melding wordt gedaan conform art. 5.10 van de Erfgoedwet, die vanaf 1 juli 2016 van kracht is. Dit kan telefonisch bij het Meldpunt Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (tel. 06-18303225). Voorliggend archeologisch concept-rapport kan door het onderzoeksbureau definitief worden gemaakt.
Opmerkingen en suggesties	Geen opmerkingen.